

TLAČOVÁ SPRÁVA INŠTITÚTU HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

K

STAVU CESTOVNÉHO RUCHU NA SLOVENSKU A NÁVRHOM NA JEHO ZLEPŠENIE

Bratislava, 8. apríla 2013 (ihp) – V makroekonomických ukazovateľoch slovenského hospodárstva vidno negatívny vývoj. Nezamestnanosť dosiahla v poslednom štvrtroku 2012 zatiaľ najvyššiu hodnotu – 14,4 percent. Ako prvé pocítilo následky ekonomického poklesu, a s tým súvisiaceho zníženia dopytu, odvetvie cestovného ruchu. Inštitút hospodárskej politiky n.o. sa preto podrobnejšie pozrel na problematiku tohto odvetvia a v štúdií Cestovný ruch: nástroj podpory hospodárstva rozobral príčiny jeho nepriaznivej situácie i navrhol niekoľko riešení.

Hospodársky rast sa od hlbokého prepadu v roku 2009 výrazne spomalil a dosahuje iba mierne rastúce hodnoty. Prognózy zo zvyšku Európy tiež nie sú najpriaznivejšie. To negatívne ovplyvňuje slovenskú, tzv. „dopytovo“ závislú ekonomiku. **„Okrem zvyšujúceho sa percenta nezamestnanosti sa čoraz častejšie stretávame s nezamestnanosťou mladých ľudí. Druhým problémom je stále rastúca dlhodobá nezamestnanosť,“** povedal na stretnutí s novinármi riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky Igor Kiss. Zdôraznil, že práve rozvoj cestovného ruchu priamo ovplyvňuje rast zamestnanosti a rozvoj regiónov Slovenska.

Odvetvie cestovného ruchu na Slovensku má dobrý potenciál pre svoj rast, či už vďaka prírodným alebo technickým, infraštruktúrnym podmienkam. Jeho pozícia je však v súčasnosti veľmi nepriaznivá. V porovnaní s krajinami V4 obsadzuje Slovensko poslednú priečku čo do počtu návštevníkov, ubytovaní, dĺžky pobytu, tržieb a investícií. **„Prekážok rozvoja cestovného ruchu vidíme hneď niekoľko. Predovšetkým je to vysoká sadzba DPH, ktorá priamo vstupuje do tvorby ceny. Vysoké ceny potom znevýhodňujú Slovensko v konkurenčnom súťažení a úsilí o hosť'a. Okolité krajiny najmenej v jednej činnosti cestovného ruchu aplikovali zníženú sadzbu DPH. S tým súvisí aj rentabilita, ktorá v odvetví turizmu dosahuje iba nízke hodnoty.“**

Napríklad, z ubytovacej služby v cene 50,- € sa prostredníctvom daňového a odvodového zaťaženia odvádza do verejných financií tretina ceny. Po odpočítaní mzdových a materiálových nákladov ostáva už len 15 percent – teda 7,5 eura, z ktorých sa ešte financujú doplnkové služby a provízie sprostredkovateľským spoločnostiam. Ďalšou bariérou rozvoja cestovného ruchu je odvodové zaťaženie práce, pričom zvýšené odvody oproti predchádzajúcemu obdobiu výraznejšie zaťažujú podnikateľov a samostatne zárobkovo činné osoby.

Navrhované opatrenia v rámci podpory cestovného ruchu sa priamo dotýkajú spomínaných problémov. Inštitút hospodárskej politiky navrhuje zníženie sadzby DPH na polovičnú úroveň, teda tak, ako to platí vo väčšine krajín Európy. Treba však zdôrazniť, že nižšia sadzba sa nie vždy týka všetkých činností, ale len vybraných. V rámci Európy sa len v troch krajinách neuplatňuje nižšia sadzba DPH na niektorú z činností cestovného ruchu – v Dánsku, Litve a na Slovensku.

Navrhovaná sadzba DPH by predstavovala výpadok vo verejných financiách vo výške 208 mil. EUR. Na druhej strane by sa táto čiastka neskôr vrátila do verejných financií formou zvýšenej zamestnanosti, v investíciách a samotnom náraste konkurencieschopnosti i v rozvoji regiónov. **„Pri zvýšení podielu cestovného ruchu na HDP Slovenska o 1% predpokladáme nárast zamestnanosti**

o 40 000 pracovníkov, pričom tretinu by dokázalo zamestnať odvetvie cestovného ruchu a dve tretiny by našli prácu v odvetviach a odboroch napojených na cestovný ruch. Štátu by tak poklesli výdavky na politiku zamestnanosti, vzrástli by príjmy z odvodov a daní z príjmov,“ riaditeľ IHP Igor Kiss sa opiera o výsledky štúdie.

Za návrh zníženej sadzby DPH hovoria aj skúsenosti zo zahraničia. Vo Francúzsku znížená sadzba DPH na reštauračné služby umožnila vytvoriť 50 000 nových pracovných miest, narástli investície a poklesli ceny. V Nemecku vďaka nižšej sadzbe DPH v ubytovacích službách narástla zamestnanosť v hoteloch v priemere o 2,7 percenta ročne. V Belgicku znížená sadzba DPH na reštauračné služby znamenala vytvorenie 2 570 nových pracovných miest v priebehu deviatich mesiacov. Vo všetkých spomínaných štátoch rast zamestnanosti sprevádzalo aj zosilnenie investícií a zastavenie zatvárania prevádzok.

Ďalším navrhovaným riešením sú cestovné poukážky s daňovo-odvodovým zvýhodnením pre zamestnávateľov. Štát by definoval činnosti cestovného ruchu, ktorých sa poukážky dotknú a stanovil by ich možnú výšku. Pre zamestnávateľa by tieto poukážky znamenali daňový náklad, čím by dosiahol zníženie základu dane. Zamestnanec by z poukážky zaplatil daň z príjmu. Takáto forma by zvýhodňovala oboch partnerov podnikania – zamestnávateľa i zamestnanca a zároveň by nepriamo podporovala domáci cestovný ruch.

Ako ďalšie podporné nástroje navrhuje inštitút znižovanie odvodového zaťaženia zamestnávateľov a SZČO a poskytovanie dočasných daňových úľav podnikateľom v činnostiach cestovného ruchu. Posledným opatrením je spolupráca zamestnávateľov s profesijnými združeniami, ktoré by priamo zabezpečovali zamestnávanie či rekvalifikáciu nezamestnaných podľa potrieb cestovného ruchu. Takúto spoluprácu treba zaviesť aj so vzdelávacími inštitúciami, aby mladí absolventi získali skúsenosti a prax z odvetvia už v dobe ukončenia vzdelávacieho procesu.

„Všetky navrhované systémové opatrenia majú strednodobý charakter, a preto sa ich prínos nedá očakávať v priebehu jedného roka. Bez nich však čaká slovenský cestovný ruch postupný kolaps,“ tvrdí riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky Igor Kiss.

Igor Kiss

riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky